

ERDÉLYI GAZDA

MEGJELEN
 minden hónap közepén és végén
legalább 1 iven
 és az egyleti tagoknak
 ingyen
 küldetik meg.
 Nem tagok egész évre 4 ft. félvre 2 ftal fizet-
 hetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.
 Pénz- és érték küldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
 (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz)
 a lap szellemi részét illető küldemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
 (Gamauf Vilmos e. titkárhoz)
 címzendők.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET KÖZLÖNYE.

Hirdetési díjszabályzat.

		1-1	1-3	1-6	1-12	1-18	1-24
		széri hirdetéskor					
		1	krft	krft	krft	krft	kr
10/16	lap.	14	36	70	120	160	200
3/16	"	7	18	35	60	80	100
1/16	"	3:50	9	17:50	30	40	50
3/16	"	1:75	4:50	8:75	15	20	25
1/16	"	—	90	2:25	4:40	7:50	10

Azonkívül 50 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor
 a hirdetés megjelenik.
 A szíves megrendelésben világosan kérjük kitenni;
 mennyi helyet igényel a beküldő mellékelt hirdetés
 számára.
 Hirdetéseket elfogadnak Haasenstein és
 Vogler urak Pest, Bécs, Prága stb.
 Mellékletek 5 o. é. fiba számíttatnak, a szükséges
 példányszámról a kiadóhivatal ad felvilágosítást.

Felügyelő bizottság: **Paget János** elnök; **Berde Áron**, **b. Huszár Sándor**, **Kodolányi Antal**, **Mina János**, **Nagy Ferencz**, **Szabó Samu**, **Szentgyörgyi József**.

Elmélet és gyakorlat korunk állate- nyésztésében.

(Folytatás.)

Ezek volnának azon nevezetesebb mozzanatok melyekkel a szarvasmarhatenyésztés köréből t. hallgatóimnak szolgálhatok és most becses figyelmüket a tenyésztés egy másik ágára kérem irányozni

2) A ló tenyésztésre.

Az eredeti magyar lófajta kicsiny termetű s keveset mutat, azonban gyors és kitartó, de nagy terhek szállítására gyenge. Az 1870-dik számlálás szerint esik Erdélyre 188,264 drb. ló, 1 mlfre 197-től 1000 lakosra 89 drb. Sz. István koronája területén 2.158,819 drb. 1 mlfre 385—1000 lakosra 140 db. Ámbár lótenyésztésünk az állami ménesek felállítására óta mindenesetre emelkedett, még sem lehet más tekintetben a statistika tényeivel szemben tagadni, hogy körülbelül 2 millio forintot tesz azon többlet, melyet az importált lovakért évenként fizetünk. Kivitelünk csak is könnyebb katona lovakra és az ugy nevezett jucker lovakra szorítkozik s a darabszám elég magas, — de a behozott versenylovak, a carrossierk, a Perche Normandia és Suffolk vidékének nemes terméke tiszszerte nagyobb értéket képvisel darabonként. Önző gazdai szempontunkból nem helyeselhetjük azon eljárását, hogy illetékes helyen többnyire a sportsman szavazata dönt—és hivatkozunk Dr. Rueff, Biber és

több európai tekintélyre, kik állítják és bizonyítják, hogy a versenyek közvetlen és közvetett költségei a legvisszásabb arányban állanak azon haszonnal melyet a gyakorlati czélú tenyésztésnek hajtottak. Jellemző bizonylatul hivatkozom azon tényre hogy a kisbéri ménesnél fennállott training az aránytalan költség miatt már 1869-ben meglett szüntetve.

Jóllehet már Maria Theresia s II. József kiváló gondot fordítottak az állami lótenyésztésre, az mégis önállóságra jutni nem birt. Nem lehet megvonni volt abszolot kormányunktól azon érdemet, hogy a lótenyésztést eréllyel és szakértelemmel felkarolta, midőn az ötvenes évek óta Kisbért, Bábólnát és Mezőhegyest, az államménesek e három gyöngyét oly virágzó állapotba helyezte. A kisbéri ménes uradalom 11,000 holdnyi területtel bir, angol telivér és félvért termel. A ménes kincsét Buccaneer híres mén képezi, mely jelenleg 15 éves és 20,000 frton vásároltatott Angliában. E kiváló állat utódai a leghiresebb angol, francia és német gyepeken győztek és az angol kir. ménesigazgatóság mindent elkövettetett hogy e megbecsülhetetlen apaállatot ismét visszaszerezhesse; vételárul kéz alatt 180,000 frtot kínálván a magyar kormánynak — később Buccaneer 4 havi hágatási időszakáért utiköltséget és 36,000 frtot ígért — de mind ezt hiába, mert a ministerium semmi áron sem volt hajlandó egy perczre is átengedni e nemes állatot. A mén évenként 40—45 kanezát fedez, melyek-

nek három ötóde idegen; a hágó pénz 500 frtot tesz. Kisberről évenként mintegy 30 méncsikó kerül árverezésre — mult évi átlag ára egy dbnak 1250 forintra rugott, a legmagasabb ár 4550 frt volt.

A bábolnai ménes uradalom 7000 holdas, termel arab telivért és félvért és négy éves méneit a fedezett állomásoknak osztja ki.

Legnagyobb a mezőhegyesi ménesuradalom 27,000 holddal hol szinte a fedezett állomások számára történik a termelés. Mind a három ménesből évenként mintegy 120 kanczacsikó kerül eladásra.

Ezen államménesi intézményt Dr. Czilehert Robert ur veteran állattenyésztőnk a leghevesebben támadá meg, midőn azon felvetett kérdésre, hogy hazai lótenyésztésünk emelése közgazdasátlag és tenyésztésileg helyesen van-e az állam által kezelt ménesekre: az állami méntelepek mostani institúciójára fektetve? — határozottan nemmel felelt. Azon általános igazságból kiindulva, hogy az állam a legrosszabb termelő, ha csak monopoliummal nem védi magát kifejti, hogy azon összegekért, melyekbe ezen intézmény kerül, bárhonnán és bármily nemes lovat lehetne vásárolni, hogy Angliában nincs is, — más haladott államban pedig az eltörléshez közel állnak az állami ménesek; előhozza hogy a használt mének átörökítése relative, de absolute is kétes; rosszalja, hogy munkához vagy épen nem, vagy csak kevésbé vannak szoktatva a ménes lovai; bizonyítja hogy a nemzési *actus subventiója* nagyon keveset ér, ha azt a jó tartás kellően ki nem egészíti s mindezekből folyólag indítványozza, hogy a meglevő anyag 30—50 törzsre osztva árvereztessék el a jelentkező magánzók között, mi által az anyagot inkább biztosítva s helyesen felosztva látná. E törzsokből mind meg annyi mintaménes keletkezhetnék, melyek éghajlat és uralkodó viszonyokhoz teljesen alkalmazott utódokat hoznának létre s végre a magán ipar kezében ez ügynek egyáltalában nagy jövőt jósol!

E támadásra Kozma Ferencz min. osztálytanácsos ur és a lótenyésztési osztály főnöke avval felelt, hogy részéről is elismerte bizonyos fejlettségi fokon túl a magán értelem, érdek és szorgalom hivatottságát és ha ez népünkre nézve beállt, akkor, de csak is akkor első kötelessége is leendő az államnak ezen intézményeivel felhagyni. Mióta az államménesek működnek 30—40,000 lovat adunk évenként a hadseregnek és még idegen vevőknek is jut. Igaz hogy a magtalan-ság nagy mértékben mutatkozik, de azt ő az elesigázott szedett vedett kanczáknak tulajdonítja melyek

nagyon sokszor az oly fontos sárlási időszak tekintetbe vétele nélkül kerülnek mén alá különben Czilehert javaslatát gyakorlatilag sem tartja kivihetőnek mert hogyan vegyen meg mai viszonyaink között 50 birtokos 5,300 drb. ménesbeli lovat, hogy lehet ezen 50 telep helyes felosztását hangoztatni, midőn a jelenleg fennálló 488 fedezett állomás sem elég!!

Igényeinkkel szemben a kormány következőleg sorozza legközelebbi teendőit 1) egyelőre szaporítani fogja a fedezett állomásokat. 2) lassan-lassan minél több kanczaanyagot el fog árverezni, úgy hogy az állami ménesben apadjon, a magánosoknál szaporodjék a jó kanczaállomány. 3) ez által idővel a ményanyag is fogyván, az állam ezután csak néhány költséges törzsmén tartására, melyeket magánzó különben be nem szerezhet, fog szoritkozni. 4) A tenyészanyag pótlását ily fokenkénti haladásunk mellett az illető vidék maga fogja eszközölni, s a magánipar ekkor meg is fog Dr. Czilehert jóslatának felelhetni.

A lajtántuli kormány a német tartományokban már fel is kezd hagyni a fedezett állomásokkal és megfelelő subventió mellett kincstári méneket oszt ki az egyes vállalkozóknak.

A cs. k. földmívelési miniszterium körében jelenleg törvényjavaslaton dolgoznak mely a magán méneknek fedezettési használatát fogja kellően szabályozni.

A pinzgauai fajta helyett több vidékre a nehéz clydesdalei ló lett ajánlva — e colossalis állatoknak csak azon nagyon érezhető hátrányuk van, hogy — rémitő sokat esznek.

A lajtántuli kormány részére a m. évben Gróf Rozwadowsky főlovázmester 48 db. normandiai mént vásárolt; megváltik e gyönyörű fajta megérdemli-e azon divatos előszeretetet, melyet a legújabb kor tenyésztői iránta nálunk is táplálnak.

Porosz tekintélyek az elmúlt véres háboru lovassági csatáinak kedvező eredményét, nagyrészt azon kitünő lóanyagnak tulajdonítják, melyet Trakehnen Neustadt, és Graditz főménesek, valamint a 11 tartományi ménes szolgált; ennek daczára mindinkább hangosabban nyilatkoznak ott is a vélemények az államménesek mielőbbi eltörlése érdekében.

Miután a német-francia háboru Perche és Normandia lovaiban iszonyuan pusztított, Dánia erős jó véru lovat ajánlják pótlásul.

Quedlinburgban lovagló s kocsizó iskoia nyit meg a párisi Fleury tábornok által alapított hasonló

czélu intézet mintájára. A kocsilovak rendszeres idomítása által régtől fogva érzett szükségén lett segítve s az aránylag olcsó fenntartás és berendezéssel bíró iskola nálunk is megérdemelné a kísérleti utánezást.

(Folyt. köv.)

Visszatekintés a marosvásárhelyi gazdasági vándorgyűlésen tárgyalt némely indítványokra, és iránzat a jövőben tartandó gyűlés némely teendőire.

„A lábaink előtt nyíló rózsát eltapodjuk, messzebb néznek szemünk.”

A marosvásárhelyi vándorgyűlésen szóba hozott indítványok közül legnagyobb horderejük azok, melyek arra irányultak: mikép lehetne a gazdasági szakismeretet a nép között legsikeresebben elterjeszteni? mert igen helyesen mondja Kodolányi Antal intézeti igazgató ur azt, hogy a „gazdai osztály gazdasági szakismerete emelésével hazánk vagyona megkétszereződik. A termelés terén egy-egy újabb eszme, ha milliók munkájának ad irányt és lendületet: óriási eredményeket képes előidézni.”

A gazdasági szakismeretnek a nép közötti elterjesztésére Kodolányi igazgató ur két indítványt terjesztett a vándorgyűlés eleibe, hogy azt felkarolva, annak érvényt szerezzen. És pedig:

a) hogy a miniszterium által tűzessék ki két vagy több gazdasági buzdító díj oly gazdaságok számára, melyeket a legközelebbi 3 év multával az erdélyi gazdasági egyet kebeléből kinevezendő bizottság a legkorszerűbben kezeltnek talál stb.

Ezen indítvány elfogadásához örömmel lehet csatlakozni, s ha ezen indítvány érvényre emeltetik és állandósítottatik: néhány év alatt szép mintagazdaságok fognak lenni, példányul az okulni kívánó gazdaközönségnek, s ezek által feleslegessé válik azon sokszor tett ajánlat is, hogy az állam állítson fel költségesen mintagazdaságokat, s ezen indítványnak épen abban áll praktikai becse, hogy a gazdaközönség által létesítettnek a mintagazdaságok: azért ezen indítvány életbeléptetését csak óhajtani lehet.

A második indítványa ugyancsak Kodolányi Antal urnak az:

b) hogy hivassék fel az erdélyi gazdasági egyet, hogy keressen az országban két-három földmives iskolák felállítására alkalmas helyet stb., s ha talált, kerestessék meg a földmívelési miniszterium, hogy a községek segédkezése mellett — azon helyekre minél előbb állítson földmívelési iskolákat.

Nem lehet senkinek a földmives iskolák ellen kifogása, ha a hazai s külföldi példák elég érthetően nem bizonyítanak, hogy ezen intézetek által a tanulók hiánya miatt csak igen csekély mértékben éretik el a kitűzött czél, úgy, hogy az eredmények épen nem felelnek meg a befektetett költségek után jogosan várható reményeknek.

A 6—15 évig gyermekeit népiskolába jártató, szűk anyagi viszonyok közt élő atyától alig lehet várni, hogy fiait újra két-három évig földmives iskolába küldje, élelemmel ruházattal ellássa, a nélkül, hogy fia bár legcsekélyebbel is járult volna 16—17 évig a család szükségéi fedezéséhez. A ki erről hazai példák, — a földmives osztály anyagi helyzete s gondolkodás módja számbavétele után meg nem győződött: olvassa meg Molnár Aladár „Gazdasági népkutatás a hazában s külföldön“ című tanulmányait, s meg fog győződni, hogy minden ilyen intézetek a részvétlenség miatt messze hátra maradtak a hozzájuk fűzött reményektől, s maga a tisztelt szerző is — kinek egyébiránt ez ügyben is tett alapos buvárkodásai megbecsülhetetlen tanúságokat tartalmaznak, szívesen megbocsát, ha egy egyszerű földmives azt meri mondani, hogy az ő legujabb tervezete szerint is, t. i. „Egy gazdasági felsőbb népiskola szervezése által“ (lásd munkájának 101 s következő lapjait) a gazdasági ismereteknek a nép közötti elterjesztése csak kis mérvben lesz eszközölhető, épen azért, mert kevés hallgatói lesznek.

Ezeket összevetve, átgondolva mielőtt a 2—3 földmives iskola felállítására lépések tételnének, nem lesz szükségfeletti az ezekre fordítandó költségeket, a várható eredményekkel párhuzamba állítani, s csak a biztosan kimutatható eredményekhez arányosított költségekre hivni fel a miniszteriumot. Én azt hiszem a földmives iskoláknál sikeresebben lehetne hatni a gazdasági ismeretek terjesztésére, ha a meglevő — bár felekezeti középtanodáknál egy-egy gazdasági szaktanító alkalmaztatnék, — s a kik kivált papi és néptanítói pályára készülnek azoknál a gazdasági tudományok tanulása kötelezett tantárggyá tételnék.

b) alatti indítványa folytán felemliti t. Kodolányi Antal ur a „Cseléd képezdékét“ is. Én nem ismerem a kolozsmonostori gazdasági intézethez csatolt cseléd képezde szervezetét, melynek — mint elég sajnosan jelentetik — csak egyetlen hallgatója van, de azt merem állítani, hogy ha annak valami olyszerű szervezete van, mint egy külön álló szakintézetnek: úgy annak hallgatói ez idő szerint jövőre sem lesznek, mert nálunk a ki cseléd akar lenni, annak fizetés és kenyér kell. De én mégis azt hiszem, hogy minden felsőbb és alsóbb gazdasági tanintézet lehet, s kell hogy legyen egyszersmind cseléd képező intézet is, és pedig igen egyszerűen és természetesen oly formán, hogy az intézet — az intézettel kapcsolatos mindennemű gazdasági munkák megtételére — a napszamosok mellőzésével, állandó cselédséget szerződtessen három vagy több évre, ép, egészséges fiatal egyéneket és ezekkel végeztesse minden munkáit, az intézeti gazdaságnak szakértők felügyelete s gyakorlati oktatása mellett. Ezeknek vasárnap délelőtt templomozás után, ünnepnapokon és a téli hosszú estéken kell megadni, egyéb hivatásukhoz s felfogásukhoz idomított oktatásokat. Azért mondom a vasárnap délelőtti időt, mert az egész héten komolyan foglalkoztatott cselédségnek vasárnap délután pihenés vagy mulatság kell, és ezt tőlük elvonni nem szabad, különben ezen egyetlen ok elég arra, hogy az intézet a leghaszonyvetőbb egyéneket

elszalassza köréből. Kellő élelmezés, illő fizetés, időt engedni kedvtelésre és mulatságra, ebben áll minden titka haszonvehető cselédség bírásnak.

Ilyen formán lesz és kell hogy legyen minden felsőbb és alsóbb gazdasági intézet egyszersmind cseléd képző intézet is, mely elfogja látni idővel a nagyobb földbirtokosokat, haszonvehető majorgazdákkal, munkavezetőkkel stb. Hogy a nagyobb birtokosok a náluk szolgálatban levő cselédség kiképezésére gondot fordítsanak, azt azon kötelességen kívül mit ez érdekből az állammal szemben érőni tartoznak önérdükük is parancsolja, s a kötelességeiket s önérdüküket helyesen felfogó nagyobb birtokosok, hogy ezt teszik is az igen természetes, s hogy a gazdasági intézetek ezt tegyék, az éppen hivatásszerű kötelességök.

Azt vethetné valaki ezen javaslat ellen, hogy télen át szünetelvé a külső mezei munka, oly sok cselédséget nem foglalkoztathat az intézet. De ez nem áll. Ott kell lenni az intézet mellett a faragó műhelynek, hol mindenféle gazdasági fa-eszközök, szekérszerek készíttetnek, és ha más foglalkozás nem lenne, még játék bábok is faragtassanak; ott kell lenni a más helyiségnek, a szalmából, kákából, fűz és venyigéből készítenő kosarak, gyékények, szekér- és méhkasok készítésére; ott van a téli favágás, erdőtisztogatások, az állatok téli ápolása, trágya kezelés; szóval ott van számtalan teendője a cselédségnek, melyek minden nagyobb és kisebb gazdaságban előfordulnak, és melyek végzésére éppen a téli időny használandó fel. És éppen ezért:

engedje meg szívesen t. Galgóczy Károly ur, hogy midőn a mint a vándorgyűlés paniti küldöttségének előadója Kodolányi Antal ur indítványaira reflectálva, azt hozza javaslatba, hogy „a kolozsmonostori állami gazdasági-tanintézetnél a rendes tanfolyam mellett a közönséges gazdák számára egy nyári tanfolyam nyitassék, mely a tavaszi munkától kezdődőleg az őszi munka bezártáig tartana, gyakorlat mellett megfelelő előadással is összekötve.” Engedje meg mondom a tisztelt indítványozó, hogy kinyilatkoztassam 1-ör azt, hogy ezen nyári tanfolyamra nem fogunk tanoncokat kapni, székelyeket éppen nem, mert a földmiveléssel foglalkozó székelyek közül azok a szegényebbek, akik távol vidékekre is elvándorolnak nyáron munkát vállalni, azok nem csak „némi munkadíjt akarnak megérdemelni” de még feszített munkásságuknak éppen magas díjazását követelik, ezen keresményeik által kívánván téli szükségük nagyobb részét is fedezni, s tanulhatásért munkadíjükből semmit sem engednek el, s bátran állithatni, hogy ezeknél az irni-olvasni tudás feltétele is jobbra hiányzik. A jobb módú gazdák fiai pedig otthon vannak úgy elfoglalva, hogy semmi díjért, semmi tudományért el nem hagyják az atyai gazdaságot. Engedje meg 2-or azt, hogy ha csakugyan akadnának a javasolt nyári tanfolyamnak hallgatói, azok nevében kérni legyen szabad, hogy a tisztelt indítványozó úr terjessze ki indítványát a téli időnyre is és gyakoroltassa be a hallgatóknak mindazon mun-

kákat és teendőket, melyek az egyszerű földmivest télen haszonnal foglalkoztatják, mert éppen a téli időny az, melyet kevés földmives tud gazdasága körül sikerrel felhasználni, azután az előadások hallgatására is a téli időny, midőn a megfeszített munka nem veszi oly fokozatosan igénybe a munkás minden erejét, sokkal alkalmasabb a nyári szaknál.

És ennyi kitérés után forduljunk ismét Kodolányi Antal urnak további indítványához, mely szerint „azon érzéketlenség és közöny ellen, mely népünkönél általában minden oly eszköz iránt mutatkozik, a mi a szakismeret terjesztésére hathatna, legalkalmasabb fegyvernek a vándortanári intézményt tartja.”

Megismerem a vándortanári intézmény horderejét, s hiszem, hogy midőn a nép között a gazdasági értelmesség elterjed: akkor ezen intézmény által a népre is kedvezőleg lehetend hadni; hanem nékem úgy tetszik, hogy a jelen körülmények közt a vándortanárok keveset hatnának a népre, és pedig azért, mert — mint ezt indítványozó ur is javaslatai indokolása folytán beismerte — „a nép inkább csak példákban tanul,” és legtöbbször hidegen s olykor gunnyal fordul el az olyan — mint ők mondani szokták — könyvekből gazdálkodástól.

Azonban a vándortanárok jelenben is sikeresen hatnának a közép osztály értelmiségére, gazdasiztekre, néptanítókra stb. Nagy urainkat nem említem, mert azok ha nem is tudnak mindig többet az olyan vándorembernél, de azért kicsinyleni szokták az olyféle embereket és nem örömet tanulnak tőlük. Legyenek azért vándortanárok mentől előbb főleg azok érdekében, kiket előbb említék. Ezek feladata leendő szerintem az értelmes középosztályt a gyakorlati gazdaság haladásának színvonalán tartani; előadásaikban az elméletre csak annyiban terjedvén ki, a mennyiben a gyakorlati vívmányok megértésére szükséges. És tovább:

Nekem úgy tetszik, hogy azon teendők közül melyeket Kodolányi Antal ur a vándortanárok teendőiképen például felsorol némelyek inkább körében esnének a megyéken felállítandó közigazdasági ispánnak. Ilyeneknek tartom én a példaképen idézettek közül „alkalmas tenyészállatok beszerzését, — gondoskodni jó vetőmag olesó beszerzéséről — terményelárusításról, gazdasági statisztikai adatok gyűjtését, az ország által a mezeigazdaság egyes ágainak emelésére megszavazott összegek mikénti felhasználását” s hasonlókat, mondom én ezen teendőket inkább azon megyei tisztviselői teendő körében tartozóknak hiszem, a ki hivatva leendő egykor a földmivelési ministerium intézkedéseinek a megyékben mint speciális szakhivatalnok érvényt szerezni; azonban szívesen megismerem azt, hogy ezen szakhivatalnoknak a vándortanár hatalmas segítségére lehet és kell hogy legyen, s míg azon hivatalok szerveztetnek: addig a vándortanár annak helyét némileg pótolhatná.

És minthogy itt már szóba jött ezen szakhivatalnok

a ki nem létezik: szabadjon az ő érdekében a szíves olvasót egy kis elmélkedésre kérni.

Tegyük magunknak azon kérdéseket: ugyan hogyan esik az, hogy midőn kiválólag földmiveléssel foglalkozunk; midőn földmivelésünk virágzása érdekében állattenyésztésre vagyunk utalva; midőn mindezeket minden ember jól látja s ajkain hordozva; midőn sokan az ügynek gyakorlati előmozdítását szívükön hordó egyének lázas tevékenységgel keresik a módokat mikép lehetne elmaradott gazdaságunknak lendületet adni, midőn földmivelési ministeriumunk is az ügyet mint államgazdaságunk életfeltételét tekinti: Ugyan hogy lehet az, hogy ezen mindenek előtt való ügy, a megyék szervezésénél annyira kikerülte a figyelmet, hogy tudtomra a mezőgazdaság ügye vitelére egy szakember sem állítottatott be? Ugy hiszem ez azért történt így, mert a multakban ilyes egyén nem lévén, jövőre is szükségfeletti-nek tartottak ilyes valaminek berendezését, s azt hiszik ma is mint régen, hogy viceispán szolgabíró sat. egyszerűsmind a gazdasági tudományokban is szakemberek s ők közigazgatási teendőik mellett a gazdaság kicsinyes ügyeit is végrehajtják. Én teljesen méltánylom a közigazgatási tisztviselők képességét és buzgóságát, de sok teendőik miatt még ha teljes birtokában volnának is a szükséges szakismeretnek: kétlem hogy ezen életkérdéses ügynek elég időt szentelhetnének. És általában ki merem mondani azt, hogy míg a megyei tisztviselői karok szorosán a miniszteriumok szakai szerint berendezve nem lesznek: addig szabatos közigazgatás nem fog lehetni.

A fentieket tekintetbe véve, az erdélyi gazdasági egyület igazgató választmányának ismételt felhívása folytán bátorkodom javaslatba hozni, hogy a közelebb tartandó gazdasági vándorgyűlés által vétessék tárgyalás alá azon kérdés:

Nem tartja-e szükségesnek a gazdasági vándorgyűlés, hogy a földmivelés- ipar- s kereskedelmi miniszteriumnak a mezőgazdaság s általában a közgazdaság érdekeiben teendő intézkedései végrehajtására, — az ezen ügyek elintézésére szükséges statisztikai adatok gyűjtésére, — szóval, a közgazdasági érdekeknek képviselésére egy szakhivatalnok állítsák a megyéken, közgazdasági ispán, vagy más jellemző czímen? s ha igen? írja körül annak teendőit s kérelmezze beállítását.

Sajátságos! Van állatorvos, de nincs a ki a tenyésztést vezesse; van erdész, de azért csak a kopár kietlenek szaporodnak naponként; s ki az a ki egy tagosításnál a közgazdaság érdekeit védje, ki az, a ki az új földbirtokot azért népet vezesse, a községi vagyon czélszerű kezelését elintézzé, s ezer meg ezer közgazdasági ügyekben a kormányoknak a szükséges adatokat beszerezze? Felelet: Senki, mert bizony a jelenleg meglévő tisztviselők a legjobb akarat mellett sem rendelkeznek annyi idővel, hogy ezen szakban is megtegyék mindazt, a mi megteendő. Azért ezen kérdés felkarolását s megvitatásra kitűzését a gazdasági egyesület választmányának újból figyelmébe ajánlani bátorkodom. És most még egy második kérdést is:

A második kérdés, melyet én a gazdasági vándorgyűlés megvitatása alá ajánlok az:

Nem lehetne-e a nép gazdasági szakismeretének fejlesztését a honvéd intézményekkel úgy összekötni, hogy azon idő, mely jelenleg a honvédek katonai kiképzetésére fordítottatik meghosszabbítván, a katonai kiképzetés mellett a honvédek a gazdasági szakismeretekben is jövőendő hivatásukhoz idomított kiképzetést nyerjenek.

Ha sikerül a nép gazdasági szakismeretekben való kiképzetését a honvéd intézménnyel összhangzatba hozni, úgy mi megtaláltuk azon utat, melyet bátran mondhatni egész Európában inkább csak keresnek, mint megtaláltak és rövid egy pár tized alatt százazekre menend azok száma, kik azon kívül, hogy képzett honvédek lesznek, egyszersmind birni fognak annyi szakismerettel, hogy kis gazdaságukat jövedelmezővé virágzóvá teszik, s hazánk közgazdaságát milliókkal fogják erősíteni.

Én megvagyok győződve, hogy ezen összhangzat sikerrel eszközölhető, csak ne kapkodjunk minduntalan újabb meg újabb intézetek után, hanem az, adott tért foglaljuk el és hódítsuk meg; nem kell ahhoz semmi nagy áldozat 8—10 hold földet jutányos bér mellett örömezt átengednek a honvédek számára azon városok, hol honvédtelpek léteznek. Ebből egy pár hold berendeztetik konyhakertnek és gyümölcsfa szaporításra s nemesítésre, a fentmaradott 6—8 hold földön pedig egy oly kis gazdaság rendeztetik be, mely mintául szolgáljon a hasonterjedelmű nép-gazdaságok berendezéséhez. Egy magasabb műveltségű szaktanító mellett, ki ha maga is honvéd lenne annál jobb volna, ott vannak felsőbb és alsóbb gazdasági intézeteintben azon tisztjelöltek, kik mint egy évi önkéntesek képesítették magokat, s kik most a gazdasági tudományok tanulására intézeteinkben vannak. Sok van ezek közül kiknek nincs tulajdon birtoka, hogy azon gazdálkodhassék. Nagyobb földbirtokosaink is szükön szolgáltatják a képzett gazdáknak a tisztí állomásokat, mert elég sajnos legtöbb nagy birtokon mai napság csak rabló gazdaság üzetik. Mily jól fogják az ilyen tisztjelöltek gazdasági szakismereteiket a haza javára ezen pályán értékesíteni, mily odaadással fognak ők kettős szép pályájokon működni! Ezeken kívül mindig lehet a honvédek közt gyakorlott kertészeket stb. találni, kiket a konyhakertészet intensív művelésének begyakorlásánál a gyümölcsfa nemesítés és szaporításánál munkavezetőknek a legjobb sikerrel fel lehet használni.

A honvéd, midőn katonai s egyszersmind gazdasági kiképztetése után hazatér azon pár szép oltovánnyal, melyet a honvédek kertjéből kap, melyet ő ápolt és nevelt, mily lelkesen emlékezik vissza szép pályájára, valahányszor kertjében fát gyümölcsözni látja, mint fogja azt ő utolsó pillanatig virágzó mezeivel együtt védeni! A honvéd intézmény, ha az egyszersmind virágzó gazdaságot, anyagi jóllétét teremti: egy lesz a világ legszebb intézményei közül s katonái minden mások feletti vitézek, mert

tudva van az, hogy mai napság a hazát nem csupán fegyverrel szerzik és védik meg, hanem műveltséggel s gazdasággal egyszersmind.

A honvédeknel midőn besoroztatnak, meg van a legfogékonyabb korszak a tanulásra; meg van 5—6 évi gyakorlat, melyet az atyai gazdaságban vagy szolgálatban szerzett, mely gyakorlat biztosan felér annyi elméleti képzettséggel; meg van a ruházat és élelmezés, mit nem kell az atyai szegényes háznak adni; meg van azon tudat, hogy a honvédség oly kötelezettség, melyet elodázni, mely elől menekülni nem lehet; meg van azon szinte méltánylandó körülmény, hogy itt a haza minden nemzetiségű fiai együttesen az oktatás ugyanazon jótéteményeiben részesülnek, és ezekben megvannak a leglényegesebb feltételek arra, hogy ezen intézmény a nép között a gazdasági értelmesség kifejlésére is sikerrel felhasználtassék. A teljes siker azonban az 1868-ik évi XXXVIII. törvényczikk feltétlen végrehajtásától függ. A népiskolai közoktatásról szóló törvény minden osztályzatban a kötelezett tantárgyak közé a mezei gazdaság tanítását is felveszi; a képezdei tanfolyam kötelezett tantárgyai között a gazdaságtan, gazdasági és kertészeti gyakorlatokkal elő van írva. Abban kell járni tehát, hogy a népoktatási törvény annak szelleme s nemes intentiója szerint végrehajthassék; be kell a képezdekhez a gazdasági szaktanítókat haladéktalanul állítani, a képezdeket nem hallgatott néptanítók részére a gazdasági tudományokból póttanfolyam nyitandó, hogy azután ők is taníthassák a népiskolák fiait, és ha mind ez megtörténik s a 15 éves korban bevégzett népiskolai oktatást egy vasárnap délelőtti oktatás köti össze azon korral, melyben a fiatal legény a honvédek sorába lép, és a besorozott honvéd egyszersmind gazdasági szakoktatást nyer: jogosan s biztosan lehet remélni, hogy hazánkban a nép között virágzó mezei gazdaság anyagi jólét s nagymérvű kulturai előhaladás fog történni. Ugy legyen!

* * *

Kívánok egy pár szót mondani a vándorgyűlés alapszabály tervezetéhez is, s kell hogy kérjem az ismeretterjesztő szakosztályt, hogy ha a vándorgyűlések által valami alapos maradandó becsű művet akar létesíteni s a kitűzött cél elérésére nyomósan akar hatni: úgy az alapszabály tervezetbe legelőbb kell azt felvenni, hogy a vándorgyűlés a gyűlhely környékét földtanilag — legalább annyiban a mennyiben a föld alakulása a talajképződésre befoly — meg vizsgálja és leírja; a környék művelés alatt lévő talaját vegykémleri (természetesen ezt nem a gyűlhelyen eszközli) a szokásos természetést constatálja, hogy ezekhez képest — számbavéve minden más számba veendő tényezőket — kijellegesse azon növényeket, melyek azon környéken haszonnal természetethetnek, meghatározhassa azon trágyanemeket, melyek a természeteni célzott növények tápszükségeit leginkább kielégítik és vetés forgásokat tervezhessen a környék számára stb., és tovább megvizsgálja a gyűlhely környékének állatait, kideríti azok minőségét és a tapasztalathoz képest, a tenyésztés fejlesztésére, nemesítés-

sére positiv javaslatokat teszen. Én azt hiszem, csak ilyeszerű eljárás után lesz valódi becsé a vándorgyűlési működésnek: azért újból ajánlom fent röviden körvonalozott nézeteimet, mint a kitűzött cél elérésére okvetlen szükségeseket, az alapszabályok tervezetébe bevezetni.

Bod Károly.

Mi kilátás van a jövő szüretre.

Mindenki emlékezhetik mily rendkívüli kemény tél volt az idén. Hazánk délibb és legfedettebb részeiben is legalább — 20° Reaumur-re szállt a hőmérő, az északibb helyeken pedig 27° és 28°-ra. Már 16° hidegben elfagy a szőlőnek fája, ha nincsen jól elfedve. Ez idén a szürettel el lévén késve és a hideg oly váratlanul állván be, nagyon sok szőlő fedetlen maradt, és alig képzelhetem, hogy ezek tönkre ne legyenek téve. Az itten szokásos fedésmód, mely abból áll, hogy az ágak hegyét földdel leszoritják, a gyökérhez közel eső fának egy részét takaratlan hagyják, veszélyeztetni a többi szőlőket is.

Legellenkezőbb híreket hallottam: némelyek állítása szerint nem szenvedett szőlőjük semmit, mások panaszkodnak, hogy végkép elfagytak. Jelenleg már kevés érdekléssel bírnának ezen adatok, mert semmi esetre sem lehet a káron segíteni, nem is emliteném, ha nem félnék attól, hogy az idei késalja fák nem alkalmasak, — legalább nagy részben — az ültetésre.

Nagyon lényeges e körülményről bizonyosságot szereznem, mielőtt a késalja fák eladatnának. Nem képelek, annál nagyobb és menthetlenebb csalást, mint haszonvehetetlen késalja fákat árulni, nem csak az által családunk, hogy haszontalan cikket adunk, de a szerencsétlen vevő kénytelen még tíz annyit költeni is az ültetésre, és az egész évi munkára.

Ezen kívül még az időt is fel kell venni, mely eltelik, mielőtt e káron segíteni lehetne. Tudom, hogy sokan azt fogják felelni: Caveat emptor — vigyázzon a vevő, de e példaszó két okból nem alkalmazható ezen esetre; először, mert sokan, kik késalja fát vesznek nem képesek a jól megért ép fát a haszonvehetlentől megkülönböztetni: másodsor, mert sok vevő nem is látja a fát, csak miután elültettetett. Az idén kiválóan szükségessé teszi az elővigyázatot ana mostoha körülmény is, hogy a hűvös nyár miatt nem érhetvén meg a fa, a szeptemberi fagy ily állapotban találta és tovább fejlődését gátolta.

Van még egy más eset is, melyet magam sem ismerem míg a „Journal de viticulture“-ban nem olvastam, és mivel gyanítom, hogy nem általánosan ismeretes, az egész cikket azon reményben fordítom le, hogy szőlőseink figyelmét ide irányozva, keserű csalodástól megóvjam őket.

Ugy látszik, hogy néha a fa tökéletesen ép és érett. de a rügyek el lévén pusztulva, a késalja fa mitsem ér.

A mi a kisegítő módot illeti, melyet a francia ir ajánl — a metszéssel addig várni míg meglátszik, hogy van e még jó rügy vagy nincs — én is javasolhatom az:

mivel megkísértettem. Igaz hogy alkalmatlan a szőlőt akkor nyelni, mikor már leveles, de nem találtam, hogy akár a termésre, akár a töre magára rosz hatással lenne.

Paget János.

A „Champlure.“

A tulságos hideg miatt, melyet január utolsó napjaiban Auxerreben szenvedtünk, nagyon aggasztó hírek terjedtek bortermelőink között. Többeknek állítása szerint — köztük a legtapasztaltabb és ügyesebb szőlőszek — tetemes károk történtek.

A „champlure“ — a fagnak egy szőlészeink által különösen rettegett neme — ez ideig ismeretlen szigorral támadta meg ültetvényeinket.

Némelyek (meg kell vallanom, hogy a szőlőszek közt sincs hiány a pessimistákban) a szüreti reményekről egészen lemondottak, míg ellenben mások véleménye szerint a kár korántsem volna oly nagy; de minden esetre érdemes a megemlítésre. Igen természetes, hogy a kár nem lehet mindenütt egyenlő: különbséget fognak abban tenni a helyiség, a mivvelési modor és kiváltkép a szőlőfajok.

Szőlészeink „champlure“-nek nevezik azon állapotját a szőlőnek, midőn nagy hideg következtében a szem minden csirázó erejét elvesztette.

Az ilynemű fagy és a közönséges hóharmat között az a különbség, hogy az elsőben a rügycé képzése első fokán veszi meg a hideg, mielőtt a sarjadzási változásokon átment volna; míg a második esetben már nem többé rügycék, hanem kisebb vagy nagyobb mértékben kifejlődött hajtások fagnak el. A „champlure“ különböző időszakokban és különböző okok következtében fordulhat elő.

Ha ősszel a szemek a nedves időjárás miatt nem juthattak tökélyre, a rügy gyengébb, mivel nem mehetett át a rendszeres fejlődés minden fokán és ez által inkább ki van téve a hideg-káros behatásának.

Ha ilyenkor egy hűvös ködös reggelen zuzmára rakódik le, a hévmérő szállta nélkül is tönkre teszi a rügycéket. Ez különben kivételes eset, leggyakrabban a tél folytán, vagy éppen végén fordul elő a fagnak ezen neme.

Sok jó szőlésztől hallottuk, miszerint ha köd után a fákat és bokrokat zuzmára lepi el, oly formán, hogy minden ágának csak egy oldala van beborítva, ezt leggyakrabban ilyféle fagy követi.

Őnos eső után is tarthatni ezen veszély bekövetkeztétől. Az ágának egy oldala be lévén borítva jeges zuzmával, a másik oldala pedig egészen szabadon maradván, ebből az következik, hogy ilyenkor a fagyás csak is az egyik oldalra terjed ki, a másik ellenben éppen marad.

Első tekintetre az ember hajlandó azt hinni, hogy a jéggel való közvetlen érintkezés teszi a rügycéket tönkre, de ez nem így van. Midőn a nap reásüt, ezen jég egyrésze felolvad és vízzé válván, a rügyt azt magába szívja, a bekövetkező hideg éjen pedig a rügyben levő víz megfagyása által több helyet igényelvén, elrepesztí a finom sejtszöveteket.

Kemény de száraz hidegben, az az köd és zuzmára nélkül is képződhetik ezen fagy, (champlure) kivált na mint az idén a hévmérő — 20°-ra száll.

Ha ezen baj bekövetkezett, ha beállta félreismerhetlen, lehet-e még valamit tenni? lehet-e bármily nagy kár lássék is a kár, a megmaradt rügycéknek hasznát venni?

Erre nézve nem bővelkedünk segédmodokkal, de elég ha egyet találunk, azt kísértsük meg.

Mi történnék, ha a szőlész nem akarván eltérni eddigi szokásaitól, a rendes időben a szokott mód szerint vágná meg szőlőit? Ha a szőlő úgy elfagyott, mint némely helyen láttam és kivált, ha olyan fajokkal van beültetve, melyek sem tőből, sem a régi fából termő rügycéket nem hajtanak, mint p. o. az egész és fél nemes fajok, u. m. pinot romain és több más, ebből az következik, hogy ily szőlőtől termést nem lehet várni.

De egészen más lesz az eredmény, ha két hétig vagy egy hónapig várakozunk, a nedvnek időt adunk, hogy felfelé szívódjék, a rügycék hogy kifejlődjék. Tegyük fel a mi igen lehetséges, hogy az egész ág hosszán csak két szem marad épen, ezek is nagyon rendetlenül helyezve, p. o. az 1-ső és 6-ik, vagy az 5-ik és 7-ik, ezen esetben is biztosítva van két szem, és mit sem tesz, akár közel, akár távol vannak egymástól, vagy a tőkétől, a földolog az, hogy létezzenek; mert két szemmel már lehet termést remélni. Ha több szem marad meg, még jobb, mert válogatni is lehet.

Mily nehézséggel jár e késelem? Hogy a szőlőtő ily későn vágva igen sok nedvet vesz, és hogy a tő azt megszínlené? Azokat, kik ezen ellenvetést tennék Jules Guyot, Carrière, Reynbold urakhoz utalom, kik a szőlészettel illetőleg mind nagyon figyelemre méltó szakértők és egyhanguan állítják, hogy az első nedv nagyon vizenyős, csekély táperejű, hogy a szőlő fejlődésének az ily nedvfolyás sohasem árt.

Némelyek még azon ellenvetést is tehetnék, hogy késői vágással és kötözéssel több munka jár, ez igaz, de mit sem nyom a latban azon biztonsággal szembe, hogy termést nyerünk.

Truttey Marange.

Méhész naptár.

V. április.

Ezen hóban szokták az ó korbéli méhészek a kasok üres lépeinek két karmadát, sőt többet is kivágni, azon hiedelemben lévén: hogy ez által a méhek szorgalomra serkentetnek. Az újabb kor méhészei között is e tárgy fellett a méhészt lapok s más iratokban egy évtizednél tovább élénk vita folytatott. A metszés és pedig a legelősebb metszés mellett maga Dzierzon apó is felszólalt, sőt mások is követték, a legkisebb metszés ellen azonban hatalmasan lépett fel Bárá Berlepsch, Némethon méhészt tekintélyeinek többsége hozzácsatlakozván végtére győztek, s maga Dzierzon is meghajlott a tapasztalás

megczáfolhatlan érvei előtt, és abban állapotok meg kölcsönösen, hogy bármely vidéken, hol tavasszal korán áll be a gazdag hordás ideje, általában a legkissebb metszés is káros és ártalmára van a törzsnek, miért is okvetetlenül mellőzendő, következő okoknál fogva:

1-ör A lépek alkotásának egyedüli célja: hogy a méhek benne fiasíthassanak és mézzel megtöltsék. Ha az üres lépeket kivágjuk, tehát előbb nem fiasíthatnak, mielőtt ismét új lépet nem építenek. Ha tehát a fűz virágzásakor a méhkasokból marcius utólján, legkésőbb ápril elején minden üres lépet kivágunk, azt kérdem hová rakassék a tojás s miben neveltessék a fiasítás? Midőn méheink kis hazánk majd minden vidékén az új lép építést csak május közepe táján kezdik? És ha akkor a hordás időnye hirtelen bé áll hová rakják le a mézet? ha a kasnak egy üres sejtje sincsen? Bárha már akkor kezdenek új lépeket építeni, de a méhek gazdag hordás idején ötszörnyi üres sejtet tudnak mézzel tele rakni, mint mennyit azon idő alatt képesek építeni.

2-or A néptörzs azáltal, hogy marcius utóljától május 10-ik és így 4--5 hétig a metszés által üres lépeitől megfosztatik, hely szűke miatt csak is keveset fiasíthat és így a hordás ideje kezdetén természetes, hogy nép-szegényebb mint egy metszetlen kas. Ugyan ez áll, ha a fák virágzásakor — miként gyakran megtörténik — hűves esős s a kirepülésre alkalmatlan napok következnek be, a méhek vagy semmit, vagy igen keveset építhetnek és ez által a törzsek annyira nép-szegények maradnak, hogy abban az évben magokhoz sem jönnek, nem rajzanak, jövedelmet semmit sem adnak, sőt télire elegendő mézet sem képesek begyűjteni, s ugyszólva megsemmisülnek! Ellenkező esetben, ha elegendő viasz építményök van, az ki nem metszetett és tele van rakva fiasítással, legyőzik a kedvezőtlen időjárást is, s a mint a tápgyűjtésnek új forrása nyílik a törzs teljes erőben van. Már Nikol Jakab századja legértelmesebb méhésze 1568-ban a metszés ellen nyilatkozott.

3-or A herefiasítás a metszés által végtelenül elősegítetik; mert az erős törzsek a herelép építésére egy időszakban sem oly hajlandók, mint épen tavasszal. Például ha alól 3 □ lábnyi lépet kivágok, helyette legalább 1 □ láb herelépet építenek, mely négyszeg láb lépbe 4600 dologtalan fogyasztó here költetik, 4600 here pedig legalább annyit fogyaszt, mint 12,000 dolgozó méh és így a kasba egész nyáron egy dologtalan fogyasztó nagy rajt kell tartanunk.

4-er Az új lépek építése sok mézbe kerül, mert egy font viasz építményhez legalább tíz font méz kívántatik, és a fiasítási telep a metszés által a kosár tetejébe felszorítottván, a királyné addig míg új építménye nincsen, minden a méztől kiürülő sejtet, kénytelen természeti ösztönénél fogva tojással telerakni, mi által a törzs méz-szegénynek marad.

A minő érveket a tavaszi metszés mellett annak barátai és megszokásból követői felhoznak, feleletre is alig érdemesek; érvelésük báró Berlepsch méhészkönyvében olvasható. Ha lépeink nagyon penészesek, annyira, mennyire lehetséges egy tiszta toll segítségével megtisztítandók; a többi tisztítást, ha a méheknek szükségük van reá, maguk is tökéletesen teljesítik.

Hogy tavasszal a kasokból mézet ki ne vágjunk, vagy a mozgó építményü kaptárokból ki ne szedjük, magától értetődik, erről majd a betelelésnél szeptember havi cikkemben szólandok. Az okszerű méhészkönyv szüretének időszaka szeptember hónapja, nem pedig marcius vagy április. Ezen szabály alól csak azon esetben van kivétel, ha a törzsnek a teljes hordás idejekor, még sok tavali méze volna, ekkor én is kiszedem a felesleges mézet; de csak akkor, ha a kiszedett mézteljes lépek helyett üres lépeket tudok be tenni, de ha nincsen üres lépem, inkább a mézeket is bent hagyom, mintsem tavasszal üres rámák betétele által kaptárimat hideggé s a fiasítási telepben herelép építését, s így sok here fiasítását elősegítem, mert az erős törzs a fiasítási telepben a nagy hordás időben az üres helyeket rendesen herelépekkel építi ki. Hogy ezen haszontalan nagy számú herék mily nagy mennyiségű mézet pusztítanak el, csak az tudja, ki több éveken át figyelemmel észlelte azok garázdálkodásait.

A méhészkönyv főtendője még tavasszal: hogy a törzsek teljes megnépesedésig a kasok és kaptárok aljdeszkáit a hullák és lehulló morzsaléktól gyakran tisztítsa, ne hogy a viaszmosoly rovarai ottan kikelvén táplálékot találjanak.

Most van az ideje, hogy a fiasítási telepben (mozgó építményü kaptárt értek) a rámákban a herelépet vágjuk ki és helyette anyalépet ragasszunk be.

A rablásra nézve a méhészkönyv végtelen figyelmes legyen, mert a hordás előtt és utána szokott leghamarább elő állani.

A liszt-etetést még ezen hónapban is, a természet teljes virágzásáig folytassuk, mely ha beáll, a méhek a liszthordást rögtön abba hagyják.

A vizet a vályucskákban verőfényes helyre tegyük és reggelenként lágy meleg vízzel szaporítsuk.

Az üzlet étetés a teljes hordás idő kinyílt előtt 14 nappal teendő, legyünk vigyázók, az étetésre felhasználandó méz tisztaságára.

A liszt és virágpor hordáskor szorgalmasan vizsgáljuk méheinket; a mely törzs a kirepülte kezdetén sem lisztet, sem virágport nem hord, anyátlanságról gyanus. Ha nincsen felesleges királyné anyásítására, úgy rögtön megsemmisítendő, bogarait adjuk más nép-szegény törzsnek, ne hogy az erősek által kiraboltassék.

Jövő hóban is folytatja az öreg

Marosmenti méhészkönyv.

T Á R S A L G Ó.

Választmányi ülés marczius 4-én 1872.

1. A február 5-ki jegyzőkönyv felolvastasván — tudomásul szolgál.

2. Miniszterium i. 259 sz. a. tudatja, hogy „A gyakorlati mezőgazda“ cz. lapot könyvtárunk részére megrendelte — köszönettel tudomásul szolgál.

3. Nagy-szebeni gazd. fiókegylet a nálunk mivel füz-fákból néhány példányt kér — a kertben létező két fajtából 10—10 példány díjtalanul küldendő.

4. Miniszterium i. 889 sz. a. a bortermelő közönségnek a pasteurizálást ajánlja — az átirat egész terjedelmében az „Erdélyi Gazda“-ban közlendő.

5. A róm. kath. lyceumi nyomda 1871-re szóló számleját beadva — a 29 frt 27 krnyi összeg kitűzésére pénztárnok utasítatik.

6. Tompa ügyvéd ur évi jelentése és —

7. ugyanannak pótjelentése — véleményezésre Berde Áron, Pál Sándor és Demeter Károly tagtársaknak adatik ki azon kéréssel, hogy jelentésüket az aprilisi ülésre beadni sziveskedjenek.

8. A f.-ausztriai gazd. egylet az osztrák gazdák vándorgyűlésére bejelentett egyletektől véleményt vár, mely időpontra hívassék össze említett gyűlés — egyletünk részéről megköszönve a szives figyelmet, az időpont meghatározását teljesen a rendező egyletre bizzuk.

9. Miniszterium i. 1686 sz. a. megküldi a f. év őszén Roveretoban tartandó nemzetközi selymészeti congressus ügyrendét — véleményezésre az illető szakosztályhoz tétetik át.

10. Mikó főkirálybíró ur a m.-vásárhelyi vándorgyűlés által makfalvi Molnár Dani részére megszavazott 2 talér átküldését kéri — a feledékenységből ki nem adott jutalom kiadására pénztárnok utasítatik.

11. Kis Sándor ur alapító tagul jelentetvén be — örvendetes tudomásul szolgál.

12. A Pesten f. hó 24-től 28-ig tartandó közigazgatási congressusra — egyletünk képviselőiül felkéretnek: b. Bánffy János, b. Kemény Gábor, Zeyk József, Tisza László, Berde Áron, Galgóczy Károly, Kodolányi Antal tagtársak.

13. Elnök indítványozza, hogy puhatoltassanak ki országszerte azon gyümölcs- és szőlőfajták, melyek az ideig zord telet aránylag legjobban elviselték és e fajták nevei hozassanak köztudomásra — elnök indítványa egyhangulag elfogadtatván, annak foganatosítása a szőlőszeti s kertészeti szakosztályra bízatik.

14. Titkár bemutatja az alakítandó földrajzi társulat aláírási ívét és az egyletet pártolásra kéri fel — az egylet testületileg a földrajzi társulat tagjainak sorába lép.

15. Titkár a természettudományi társulat üdvös működésére hívja fel az egylet figyelmét és kivált e társulat könyvkiadási vállalatának pártfogását melegen ajánlja —

az egylet — titkára által — mint rendes tag fogja magát bejelenteni, azonkívül a könyvkiadványokra is 3 évi kötelezettséggel aláír. Jelen és fenti határozatról az egylet pénztárnoka a teljesítendő fizetések végett jegyzőkönyvi kivonatban értesítendő.

16. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére gr. Bethlen Géza s Nagy Ferencz kéretnek fel.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Bortermelőink érdekében.

Földmivelés-, ipar- és kereskedelmi m. k. miniszterium 889. sz.

Pest, 1872. febr. 6-án.

Valamennyi gazdasági egyletnek!

Miután hazánk borai között igen sok oly nehéz kezelésű találtak, mely különösen a szállítás által minőségében szenved, ennélfogva kívánatos, hogy bortermelő közönségünk oly eljárással ismerkednék meg, mely ezen bajon segíteni ígérkezik. Mint ilyen figyelmet érdemel a pasteurizálás, melyet azonban szintén nem kívánok feltétlenül ajánlani mielőtt czélszerűsége s különösen a magyar borokra való alkalmazhatósága be nem bizonyult számossabb kísérlet által. Kívánatos tehát, hogy ily kísérletek mentül nagyobb számban tétessenek. Ily kísérletek tételére ajánlkozott hozzám intézett beadványában Fromm Antal ügynök Pesten (malomutcza 8-ik szám) ki, ha néki az ország különböző vidékeiről borok beküldetnek, kész a kísérletet a birtokában levő Terrel-féle pasteurizáló gép segítségével díj nélkül végezni.

Felhivom tehát a gazdasági egyletet, hogy a mennyiben ez ügyben a működése területén termelt borokkal testületileg kísérleteket tételni szándékozik, vagy ha területén találkoznak egyesek, kik e kísérletet végrehajtani óhajtanák, ez ügyben magát nevezett Fromm Antal ügynökkel érintkezésbe helyezni sziveskedjék. A miniszter helyett az államtitkár Fest s. k.

Külföldi lapszemle

A lajtántuli cs. k. földmivelési miniszterium az összes birodalmi lóállomány összeírását szándékozik javaslatba hozni. Ez érdeemben a tartományi lótenyésztési bizottságok véleményezésre lettek felszólítva, többek közt a stáier bizottság is, melynek egyik tagja Ecker- Eckhofen báró indokolt külön véleményt adott be. Az érdekes iratot a „Wiener landw. Zeitung“ 7-ik száma ismerteti.

Ecker báró a főkérdéseket három pontban foglalja össze:

1. az osztrák-magyar birodalomban, mely főtényszerítési irányok után törekedhetünk, biztos siker reményében?

2. ezen tenyésztési irányok elérésére, mely nemesítési anyagot kell használatba vennünk?

3. birjuk e magunk is e nemesítési anyagot, vagy képeznünk kell e azt, vagy pedig importálnunk?

A kormány által felállított szabvány azonban ezen életbevágó kérdésekre nem felel meg; a miniszterium táblázata csak a

fajta, kor, nagyság, szín stb. szerint különböző állatok számszereint mennyiségét fogja kimutatni. Ily összeírás azonban tényésztésünkre nézve moddó marad, mert nem a pusztá szám, a fajta megállapítása, hanem a használati képesség s statistikája az, mely a gyakorlat emberére nézve fontos! Mert a használati képesség, melyvel általában bizonyos fajtát jellegezni szoktunk, azonos ugyan ezen fajta fogalommal, de korántsem ezen fajta származékainak minden egyedével. Tapasztalati tény, hogy különböző fajták egyedei, egyforma használati képességgel bírhatnak, mit természetesen nem szabad a szó legszélsőbb értelmében venni. Az összeírásnál kövessük tehát tényésztési nagymestereink az angolok példáját és osztályozzuk mi is úgy mint ők, jóvainkat a használati képesség, az alkalmazhatóság szerint. Ecker tehát a miniszteriumi rovatok megtartása mellett még a következőket ajánlja:

I. A használati képesség szabványa következő alrovatokkal: 1) versenyló, 2) vadászparipa, 3) diszparipa, 4) paripa, 5) diszhintóba való ló, 6) hintóba való ló, 7) kocsiba való ló, 8) egyes fogatu ígás ló, 9) kettős fogatu ígás ló, 10) nehéz gazdasági ló, 11) jellegtelen ló. II. A használati képesség minősége, 1-ső, 2-ik, 3-ik alrovatok szerint minősíti az állatot. III. Főelőny és főhátrány. IV. Fajtajelleg u. i. 1) fajta jelleg megnevezése: tiszta vagy kevert vagy fajta nélküli, 2) vérminőség megnevezése: telivér vagy félvér, vagy negyedvér.

Ha a monarchia összes ló állományának megítélése s osztályozása ezen könnyenérthető képességi szabványok szerint történék, megemlítve az állat főelőnyét és főhátrányát, valamint annak valószínű vagy biztos származását — akkor eléggé megbízható adatokat fogunk nyerni mindarról, mit eddig a lótenyésztés terén felmutathatunk; megfogunk győződni, mely különleges irányt folytathassunk az egyes használati állatok előnyeit és hátrányait tekintve; — de ha pusztán „fajta és törzs” szerint rovatozunk, gyakorlati eredményre soha sem jutunk. Természetes hogy az összeírás szakértő küldöttek által lesz teljesítendő.

Könyvismertetés.

Gazdasági népoktatás a hazában s külföldön szerzett tanulmányok szerint írta Molnár Aladár.

Mind politikai, mind gazdasági lapjaink a gazdasági szakképzésre vonatkozó jelen tanulmányt a múlt év folytán vagy egész terjedelmében vagy részben is közölték. Lapunk szűk kerete azonban nem engedi meg, hogy a különben igen érdekes tanulmányt közölhessük; azért rövid kivonatban iparkodunk a mű lényegét ismertetni.

Gazdasági álláspontunk, sajnos, nem jutott el azon pontra, melyen állania kellene. Különösen szomorú képet nyújt a nép gazdasági állapota. A hűbéri viszonyok megszűnte a nagyobb birtokos osztályt míg igen érzékenyen érintette addig a föld népének feltűnően kedvezett s így a nép jólléte emelkedésének aránylag gyorsan kellett volna előhaladnia, Azonban ellenkezőleg történt. A nagy birtokos osztály az átmenet nehézségeit maradandó nyomok nélkül kiállotta, de a nép kevés különbséggel megmaradt előbbi vagyoni állapotában. E körülmény okául alig hozhatni föl mást mint azt, hogy a nagybirtokos osztály részén a tőke mellett ott volt még egy bizonyos mértékben az ismeretek nagyobb foka, míg a nép a tudatlan gazdálkodásban haladt tovább. Ezen szomorú áll

pot segélyt sürget, s a segély a tárgy lényege szerint nem lehet más, mint a nép agrikulturnai műveltség hiányának legyőzése s e műveltség terjesztése s fejlesztése.

A gazdasági műveltségnek a nép között való terjesztésére különféle módok kínálkoznak. Első tekintetre az tűnik ki, hogy a gazdasági ismeretek közlésére a népiskolák rendelvék, a melyek a nép fiai által hozzáférhetők s az általános tankötelezettség folytán elkerülhetlenek is legyenek. Ezen elv teljesen el is fogadható s a kivétel még csak azt csatolja hozzá, hogy a gazdasági ismeretek az ifjak fejlettebb eszmekörét igényelvén, azok a tanévek utóbbjaiban, felsőbb osztályokban, vagy is a felsőbb népiskolákban kerüljenek előadásra. Mielőtt szezőnek idevágó tantervét ismertetnénk, kövessük az ő fonalát s lássuk miféle módok vannak még: a nép gazdasági oktatására úgy nálunk mint a külföldön alkalmazásban.

Nem tekintve a felsőbb gazdasági tanintézeteket, vagy akademiákat, első sorban a földműves iskolákat kell említenünk. Ez iskolák eszméje Württembergből terjedt el, s céljüket, hogy 1) az elemi osztályokat végzett, 15—17 éves oly ifjukat vegyenek fel, kik majdan saját birtokukon gazdálkodó paraszt gazdák legyenek s 2) hogy nagyobb birtokosoknál szolgálendő béres gazdák, vagy vinczelléreké képeztesse. Az eredmény azt mutatta, hogy ámbár a fiuk teljes és ingyen ellátásban részesültek munkájuk fejében, tisztán a paraszt gazda osztályból nagyon kevés fiu került be, s míg a második cél megvalósult, addig az első és főcél, a majdan önálló gazdák képzése, igen kis arányban ért sikert. Oka ennek nyilván az, hogy a paraszt gazda szülő fiát ezen korában 3 évig nem nélkülözheti, mert ha ezen iskolából kikerül ismét a katona sor alá esik s így a gazda huzamos évekig vesztí el fia munka erejét. Ez ok miatt ezen iskolák magában Németországban sem nyertek nagy népszerűséget. A hazánkban levő 4 ily iskola összes 73 növendéke közül csupán csak 17 volt földműves szülők gyermeke s majdani paraszt gazdák. Ezen iskolák állapota — ámbár céljuk teljesen méltánylandó — tisztán a nép gazdasági képzése tekintetéből, az érintett népiskolai rendszer mellett szól.

Belgiumban 1848-tól 1854-ig 13 gazdasági tanintézet állítottatott föl, melyek közül 11 földműves iskola volt. A földműves iskolák felállításánál a kormány egyes birtokosokat kért föl, kik birtokukat saját vezetésük alatt egy két tanár segélyével a tanítás célja szerint kezelték s a fiatalokat a kormány által fizetett átlagért magukhoz vették. A tanidő 3 év volt. Minden ily fajta földműves iskola azonban 20 év alatt megszűnt. Nem kaptak rá fiatalokat, okul azt hozták föl, hogy a gazda fiát nem nélkülözheti ezen korban, s a ki tanulni akar, az felsőbb intézetbe megy s végül a mi legfontosabb, náluk már a nép is oly fejlett agrikulturnalis ismeretekkel bír, hogy azokat fiára iskola nélkül is átjuttathatja. Ezért a kormány a gazd. oktatás kivételére a népiskolákat választá, melyeknek mind első, mind a serdülők tanfolyamán a gazd. ismereteket tárgyalatja. Más részt a gazd. egyletek hatnak lapjaik, üléseik, előadásaik által a nép gazd. ismereteinek fejlesztésére.

Württembergben a 4 földműves iskola csaknem úgy áll, mint Belgiumban állott. 1866 óta behozták a gazd. továbbképző népiskolákat, melyek nem egyebek, mint téli esti oktatások. Ezen iskolák aztán kötelezők, 14—17 éves fiakra, s önkénytesek a 17 éven felüliekre. Az oktatás az ünnepnapokra s a tél esti óráira terjed ki naponként 2 órán. Ezen iskolák igen jóknak bizonyultak.

s gyorsan terjednek el egész Némethonban. Életrealóságukat adatok mutatják: így 1869/70-ben volt Württembergben 563 kötelest estí iskola 10738 tanulóval s 200 önkénytes estí iskola 4067 ifjuval, összesen 763 iskola 14805 hallgatóval. Ezenkívül vannak még a nép oktatására irányult intézmények. Ilyenek a gazd. estí összejövetelek előadással összekötve. Ilyenek voltak 92 községben 2759 látogatóval; gazd. olvasó egyletek 126,—3951 taggal; községi gazd. könyvtár 586 községben.

Badenben egy földmives iskola volt, de az is megszűnt. Helyette a württembergi estí oktatást bevették, s még a téli félévben a gazd. előadásokat rendszeresítették. 11 ily téli iskolában van 200—235 hallgató. A téli iskolák tanárai nyáron át vándor-tanítással foglalkoznak, s hozzájuk járul még 6 mérnök, kik különösen a rétművelésben oktatják vándorlásaik alkalmával a népet. Baden 12 kerületében 70 gazd. egylet működik 14000-nél több taggal s közlönyük 14500 példányban terjed szét. Baden népessége 1.434.000. S így láthatjuk, hogy a gazd. ismeretek a népesség mily nagy részére hatnak jótékonyan.

Európa többi államaiban a gazd. népoktatás az itt leirt módoknál többé kevésbé eltérő irányban eszközöltetik. Megemlítendő még a Poroszthonban alkalmazásban levő „elméleti középiskolák“ melyekben télen tartatnak előadások s lényegében meg-egyeznek a badeni téli iskolákkal. Az elméleti középiskolák néhol egy félévre (egy télre), máshol két télre terjednek ki.

Svajcznak 45 szeretetházában a fiuk 6—12 éves korukig szintén nyerne gazdasági oktatást.

Bajorthonban 180 továbbképző iskolában nyerne a nép fiaí gazd. oktatást.

Szerző eme számos adatból világos okszerűséggel azt vonja ki, hogy a gazdasági népoktatás nem kizárólag földművelési-, hanem népiskolák által vihető ki legtöbb eredménnyel. S való is az, hogy a népiskolák hallgatói a gazd. tantárgyak iránt igen fogékonyak leendenek, mert közvetlen a foglalkozási módból, a mindennapi életből látandják a tárgyat meritetnek, s így a jó eszmék s a gazdasági ismereteknek elsajátítására önkényt hajlammal leendenek. Bizonyosan szükséges az is, hogy a gazdasági ismereteket a fiu még gyermekkorában kezdje magáévá tenni, úgy mint a vallást, hogy vele együtt nőjjenek fel azok, s a beoltott eszmék benne megerősödjenek. Nyerje a fiu az oktatást egyfolytában, nem megszakítva, s oly időközökben, midőn az elme fogékonysága mindinkább lánzhul.

Elvben tehát feltétlenül pártolnunk kell az eszmét, mely a nép gazd. oktatását a népiskolákra helyezi át. Azonban még eddig nincs rá példánk, s iskoláinkban a gazd. ismeretek terjesztése el nem kezdetett. Szerző ennél fogva tervet dolgozott ki a felső népiskolák 3 utóbbi osztálya számára s e tervbe a gazdasági ismereteket is bevonta és pedig következőleg:

A szokásos iskolai tantárgyakon (hit-, nyelv-, szám-, történet-, természet- és rajtanon) kívül lenne az I-ső osztálynak hetenkint 3 órája, a II-iknek 8, a III-iknek 10 órája a gazdasági tantárgyakból; melyek közül a sor a falajtanon kezdődnek, a trágyatan, növénytermelés, állattenyésztés befoglalásával az üzlettanon végződik, az iskola osztályai egymásutánja szerint. A 4-ik mint tisztán gazdasági tanévben az elméleti oktatás megközelítően a földmives iskolák tanrendjét heti 24 órában, s az ezenkívüli idő gyakorlati munkákra fordítatnék, az iskolának e célra adott s berendezett s a vidékbéli parasztgazdák birtokával egyenlő ter-

jedelmű gazdaságán. Hogy e tervet aztán megvalósíthatni is lehessen mindenekelőtt kellőleg képzett gazdasági tanítók (már t. i. oly tanárok, kik a népiskolákon a gazdasági szakokat tanítsák) elég számáról kellett gondoskodni. Szerző e tantervét az akkori kultus miniszter bold. Eötvös s az akkori földművelési miniszter Gorove elfogadták s egyelőre 30 ily felsőbb népiskola felállításában megállapodtak, s míg a fölállítás előmunkálatai folynak 25 tanítójelöltet küldötek ki külföldre gazd. ismeretek szerzésére. (Azonban e tanítójelöltek kiküldetésében a kultus miniszter nem volt tapintatos; mert nem válogatta meg az egyéneket. Azon 25 egyénnél, kik az 1000 frtos segélyt megnyerték — talán 2—3 kivételével — hiányzott azon szükséges előismeret, melyen a külföldön szerzendő tapasztalat megnyughatott volna. Fiatal tapasztalatlan pályájuk küszöbén álló emberek voltak ők, kiknek még itthon kellett volna egy gazd. tanítézetet elvégezniök, s csak ezután lett volna rájuk haszonnal a félévi — mert annyira voltak kötelesek — külföldi tartózkodás. Utánjárásunknak sikerült kitudnia e 25-ök külföldön viselt dolgait. Kivéve a kiveendőket, e tanárjelölt urak küldetésükről teljesen megfeledeztek s botrányos magukviselete által szégyent hoztak nem csak magukra, de a magyar névre is, s így 25,000 forint majdnem teljesen porba esett!) Ily felsőbb népiskolák Erdélyben Csik-Szeredán, Gyergyó-Szt.-Miklóson, Szepsi-Szt.-Györgyön, Dicső-Szt.-Mártonban s Alvinczen lettek volna felállítva, Szeredán már 60 ösztöndíjas növendék fel is vétetett s az oktatás a gazdas. szakokon kívül el is kezdetett. Eötvös halála után úgy látszik, hogy az egész ügy függőben maradt, legalább e téren monauatoktól nem tudunk. Azonban bizonyossággal hihető, hogy az eszme megtestesülése nem késhet soká, midőn a nép gazdasági oktatása oly égető szükség gyanánt lett minden szakértő által beismerve.

Igen röviden ez volna e kis füzetnek tartalma, mely a gazdaközöniséget nem annyira, mint a szakoktatás férfait érdeklí közélebről. Azonban mint gazdasági ügyünkkel foglalkozó mű nem lehet érdeknélküli az olvasó gazdák előtt sem, hogy úgy a külföldön, mint hazánkban a gazd. szakoktatás módjairól, s a kormányának a nép gazdasági ismereteinek fejlesztésére irányult törekvéseiről áttekintést szerezhessen.

V. S.

Egyveleg.

* Figyelmeztetés a szőlővesszők vásárlása ellen Franciaországból. A szőlőművelés körül néhány év óta egy borzasztó ellenség mutatkozik. Ez egy kis rovar, (phylloxera vastatrix) mely szipjával a tőkék gyökereit megfurja, minek következtében a tőke rövid idő alatt tönkre megy. E rovar szaporodása és pusztítása oly gyors, hogy általa rövid idő alatt terjedelmes szőlőtelepek megsemmisülnek. Eredetéről annyit tudunk, hogy Amerikából hozatott Franciaországba, hol most már annyira elterjedt, miszerint kiirtása felől a bortermelők teljesen kétségbe estek. Mindenfelé a külföldön tötetnek intézkedések, a francia szőlővesszők s ezekkel a phylloxera behurcolása ellen; — csak Magyarországon nem. Pesten ügynökök vannak, kik francia szőlővesszőkkel forma szerinti kereskedést üznek. Ez oly lelkiismeretlen dolog, mit semmivel sem lehet kimenteni. Az én tanácsom ozuttal oda irányul, hogy a kik francia szőlővesszőket vettek, ezeket mind egytől-egyig égessék el; a ki pedig még ez ideig nem

rett, öbbeli szándékával hagyjon fel. Minden, Franciaországból érkező szőlővesszőt elkobozni és elégetni, a további behozatalt pedig szigorúan betiltani kellene. (A „Gyakorlati mezőgazdák”-ban közli Belke Tivadar, a keszthelyi gazd. tanintézet főkortésze.)

* A selyemtermelők harmadik nemzetközi kongressusa f. évi szeptember hóban Roveredo városában tartatik meg.

* Erdészeti kis tükör czime azon pályanyertes munkának melyre Bedő Albert az orsz. erdészeti egyesület titkára előfizetést hirdet. A munka a falusi gazdák, az erdészeti szakoktatásban nem részesült műszaki aliszti személyzet és a népiskolák számára van írva, ára 1 frt 25 kr. megrendelhető szerzőnél (Buda Klusemann ház a lánczid mellett)

* A biharmegyei derék gazd. egyesület ez évben is údvös tevékenységet fejt ki. Így Nagy Szalonta közelében legelőt bérelt és szüzménest állít fel; május 16-án ugyanott szántásversenyt rendez, melynél a szántó ember ügyessége, az állattal könnyű bánás és a végzett munka tökéletessége jutalmaztatik meg; végre Nagy-Váradon állandó kiállítási csarnokot épített.

* Mivel trágyázandó a spárga? Rudolstadtban a kertészeti egyesület gyűlésén az elnök igen erős spárgacsöveket mutatott be, melyekről azt állítá, hogy bizonyos trágyázási módszernek eredményei. És pedig a spárgatövek, felporhanyittatván előbb a talaj, július és augusztus hónapokban egyszerűen higitott trágyalével (fele trágyalé, fele víz) megöntöztetnek, minden egyéb trágyázás mellőzésével.

* A kolozsvári lóversenyek f. évi szeptember 20-án és 22-én fognak megtartatni.

* Kolozsvártól Déésen át Beszterczéig, illetőleg Szuczaváig építendő vasut érdekében emlékirat lön benyújtva a miniszteriumnál.

* Magtermelési kísérletek. A földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium a jó magtermelés emelése czéljából külföldi elismert fajokkal szélesebb körökben kísérleteket kívánván tétetni, a gazdasági tanintézetek igazgatóitól bekért javaslatok alapján a következő magféléket rendelte meg: Probstei-i, Annat és Chevalier árpa-fajok; sziberiai zab-fajok, sächsische zwiebel-heiligenstädti-mormen-early-Rose-burgonya-fajok, Oppermann-féle honosított és oberndorfi takarmány-répa-fajok. Ezen fajok egy része a kísérletet tenni kívánóknak, és pedig a gabnáműek- és burgonyafajokból 50 fontnyi, a répamag-fajokból 5 és 10 fontnyi részletekben díj nélkül kiadatnak. — Azok, kik a miniszterium előtt nem ismeretesek, az illető gazdasági egyesület vagy községi előljáró által kiállítandó bizonyítvánnyal igazolni tartoznak azt, hogy a kísérlettelre szükséges földterülettel és eszközökkel bírnak. Azokra, kik kísérlettel végett magrészletekben részesítettnek, azon kötelezettség hárul, hogy a magrészlettel egyidejűleg küldött rovatos minta szerint annak idején a kísérlet eredményéről jelentést tegyenek és a termelt magvakból a kapott részlethez hasonló mennyiséget visszaadjanak. A magrészletek elküldése, valamint a termelt magvak visszaküldése költségét a miniszterium fogja viselni. A kísérletet tenni kívánók figyelmeztetnek, hogy megkereséseiket minél előbb a fennevezett miniszterium földmivelési osztályának benyujtsák.

* Magyar bortermelő társulat alakítása iránt folyó jelenleg tanácskozások jelesb hazai szőlőgazdáink körében. Egy közelebb Peston tartott értekezleten, melyben b. Vay Miklós, Korizmic László, gr. Károlyi György, Haris József, Morócz Ist-

ván és többen vettek részt, részletes terv is bemutatott, mely szerint a társulat 600,000 frt alaptökével alakulna meg, nagyszertű pinczékert rendezne be stb. A pénzügyi kérdés megoldása azonban nagy nehézségekbe ütközik s fölmerül azon terv is, hogy az államtól az első évekre kamatbiztosítás kéressék. Végre Kenessey Kálmán megbízott, hogy az erdélyi bortermelő társulat szabályainak mintájára részletes tervet készítsen. Egy újabb gyűlés fog aztán minden irányban végleg határozni.

* A „Magyarország és a Nagyvilág” czimű nagy képes hetilap műlapja megjelent s csak dicsérettel emlékezünk meg róla. Hogy e nagy képes lapunkkal bajosan lehet másnak versenyezni, azt bizonyítja a volt „Ország Világ” czimű képes közlöny esete is; e lap nagy zajjal indított meg, de a „M. O.” mellett nem bírt felülkerekedni s végre is beleolvadni kényszerült. A „M. O.” előttünk fekvő műlapjáról meg kell vallanunk, hogy a kiadók nem mondtak sokat, midőn valódi műremeket ígértek előfizetőiknek. A kép Murillo „Mária menybemenetelét” ábrázolja, aczélmetszet s minden szobának díszére válik; az előfizetők, még a fél-évek is, e képet 20 kr-ért kapják.

Ez alkalommal megemlítjük a „Divat” czimű gazdag tartalmu képes divatlapot is, melyet Wohl Stephanie és Jauka urhölgyek ritka ügyességgel szerkesztenek, s mely, bár negyedévre csak 2 frtba kerül, messze felülmulja az évenként 12 frtba kerülő többi divatlapokat. E lap jutalomképe is előttünk fekszik, igen díszes aczélmetszet „Szeret, nem szeret?...” czimmel, kedves alakot ábrázolva. Díszéül szolgálhat minden teremnek.

* Kodolányi Antal a kolozs-monostori gazd. tanintézet igazgatója által német nyelven írott s már 3-ik kiadás alatt levő „die Cultur und Zubereitung des Flachses” czimű munkáját két trautenauai fonoda tulajdonos a szerző engedelmével lefordította a cseh nyelvre s 500 példányban lett az általuk ingyen kiosztva a nép között.

* Dohánybevéltási árak. A pénzügyminiszter közzétette az 1872, 1873 és 1874. évekre megállapított dohánybevéltási árakat. Egyes dohánylevélnemek bevéltási ára, az 1871. évi november hó 26-án közölt hirdetményben megismertetett áraknál jóval feljebb emeltetett, nevezetesen: A közönséges levelek, u. m. debreczeni, szuloki, károlyi, szegedi, tiszai muskatály, és közönséges kerti levelek III. osztálya után bécsi mázsánkint eddig fizetett 5,50—6 frtra;

a kerti levelek, csetneki levelek III. osztálya után bécsi mázsánkint eddig fizetett 8 frt. 9 frtra;

a finom kerti levelek szár nélkül, Fadd, Vék, Ó-Gyala, Debrő stb. községekből, finom erdélyi levelek II. és III. osztálya után, bécsi mázsánkint eddig fizetett 11.50 és 7.50 kr.—12 frt illetőleg 9 forintra emeltetett.

A középfinom kerti levelek szár nélkül Keszegfalva, Jánosháza, Nagy-Dorog stb. községből II. és III. osztálya után bécsi mázsánkint eddig fizetett 11 és 7 frt, 11.50 és 8.50 kr-ra emeltetett fel. A dohánybevéltási árak felemelésének és 3 évi tartamra történt megállapításának czélja a dohánymivelés előmozdítása, és hogy a dohánytermelők, a dohánymivélést előmozdító beruházások megtételére serkentessenek.

* Felhívás. Mindazon t. cz. gazdák, kik a magyaróvári gazd. tanintézet hallgatói voltak, felkéretnek ezennel nevüket, lakhelyüket és jelenlegi foglalkozásukat a tanév megjelölésével alólirt egylettel sziveskodnének mielőbb közölni az

czélből, hogy az egy névsort állíthasson össze az általa f. év ápril havában kiadandó: „Jahresbericht des academischen Excursions-Vereines zu Ungarische Altenburg“ című közlönyében, mely az itteni Czéh Sándor czégü könyvnyomdában fog megjelenni. M. Óvártt, 1872 febr. 19-én, T. Geser egyleti elnök. Hornbacher Ödön, jegyző.

* Fűrészporból pálinkát készít egy német szeszégető. Eljárása azon alapszik, hogy a fűrészporban tartalmazott növényi rostanyt só vagy kénsav által szőlőcukorra lehet változtatni. A fűrészpor átlagosan 85% rostannyal bírván, egy mázsa fűrészporból számítása szerint 40 icze pálinkát (50% szesz-tartalommal) lehetne nyerni.

* A fagykárak kikerülése a gyümölcsfáknál: A gyümölcstermelésre nyílt remény késői fagyok következtében gyakran több éven át egymásután meghiusul. Ugyanis, ha a fák virágzása idején fagy áll be, a virágok terméi előbb megbarnulnak, termő képességüket elvesztik s aztán száradva lehullanak. A fa egyébiránt egészséges marad, csak hogy semmi termést nem ad. Ezen bajnak azáltal lehet elejét venni, ha még most télen a gyümölcsfák töve körül nagyobb tömeg havat vagy jeget halmozunk fel, mely természetesen tovább fog ott maradni, mint a vékonyabb réteg hó a mezőn. A hó olvadása által támadó nedvesség folytonosan hat a gyökerekre, azoknak környékét hidegen tartja s így a nedvkeringés beálltát késlelteti. Ily módon elérhetni, hogy a fák 14—20 nappal később virágoznak, mint különben. A kései fagyok rendszeren május 10-dike körül szoktak beállani, ha tehát eddig sikerül a virágzást késleltetni, akkor a gyümölcsterméshez több reményünk lehet, hacsak ezt Orbán (május 25.) meg nem hiúsítja.

Időjárás.

Március hó borongó, északnyugoti szél lengése mellett: 5 C foknyi hideg idővel kezdődött, mely 2-án délnyugoti széllel: 2 foknyi megre s esőre változott. A délkeleti szél 3-án reggel délnyugotra és nyugotra fordulván borongó időt okozott, estve pedig éjszakai széllel a láthatár tisztán kiderült, mire 4-én reggel a hőmérő a fagyponat alatt: 4 foknyi hideget jelzett, délben azonban ugyanannyi foknyi megre változott. 5-én reggel borult, délben borongó, estvére kelve éjszakai széllel derült. 6—9-ig derült, szép idő, a hőmérő reggelenként a fagyponat alá: 3 1/2 f. csökkent, délutánonként pedig 7—9 foknyi meleget mutatott, 10-én reggel derült, déltájt délkeleti széllel borulni kezdett, estve borult. 11-én és 12-én délnyugoti széllel kevés eső esett. 13-án délkeleti széllel borult: 3 C. foknyi napi közép meleggel, éjjel a hűvös északnyugoti szél folytán meglehetősen havazott. 14-én borult. 15-én reggel borongó, aztán borult. 5 foknyi középmeleggel. 16-án délkeleti széllel borult. 17-én reggel éjszakai széllel derült, délután borongó, estve éjszakai széllel derült. 18-án reggel borult, déltájt borongó, estve derült. 19-én reggel köd képződött, mely megsűrűdése után déli szél lengése mellett eső alakjában földre szállott, 6 C foknyi meleg napi közép légmértéklettel. 20-án mint tavasz kezdetén egész nap borult: 6-8 C. foknyi meleg idő. 21-én reggel borult, kevés esővel, délután éjszakai széllel borongó. 22 és 23-án borongó, a hőmérő reggelenként a fagyponat alá: 1 1/2 f. csökkent. 24-én

délelőtt meleg déli szél keletkezett, mely a légmértékletet 17 C. f. átmelegíté, ezen déli szél 25-én délnyugotra fordulván, éjjel esőt okozott. 26-án egész nap borult esős idő. 27-én reggel borult, hűvös éjszakai széllel, délután borongó.

A javított légsúlymérő állása 1—4-ikig emelkedett: 731.42—745.66 pár. mm. 4—8-ig csökkent: 732.95 mm. ezen állásban csekély ingacozás mellett 12-éig megmaradt, mely napon 6 mm.-el csökkent. 13—17-ig fsmét emelkedett: 730.02 mm. 18—20-ig újra csökkent: 714.53 mm. 21—24 emelkedett 730.18 mm. 15-én és 26-án reggel csökkent: 712.95 mm. délután 4 mm. emelkedett. 27-én emelkedett: 727.74 mm.

A tuluralgó szél a délkeleti és északnyugoti volt.

Piaczi árak.

Kolozsvárt az 1872. marc. 28-ki heti vásár nagy vékával. Tisztabúza 2 frt 90 kr., elegybúza 2 frt 50 kr., rozs 2 frt 30 kr., törökbúza 2 frt 30 kr., zab 80 kr., fuszulyka 2 frt, pityóka 1 frt 20 kr., tehénhús fontja 22 kr., sertéshús fontja 24 kr., egy bárányczimer 90 kr., egy kupa hájzsir 1 frt, egy verő malacz 1 frt 60 kr., egy pár csirke 1 frt, egy hosszú öl fa 23 frt, egy rövid öl fa 12 frt, deszka párja 1 frt, tojás 4 d. 10 kr.

TARTALOM: Elmélet és gyakorlat korunk állattenyésztésében. — Visszatekintés a m.-vásárhelyi vándorgyűlésen tárgyalt némely indítványokra — Mi kilátás van a jövő szüretre — A „Champlure“ — Méhész naptár V. april. — Társalgó: Választmányi ülés március 4-én. — Bortermelőink érdekében. — Kölföldi lapszemle. — Könyvismertetés. — Egyveleg. — Időjárás. — Piaczi árak. — Hirdetések.

Felelős szerkesztő: **GAMAUF VILMOS.**

Hirdetések.

(5)

(4—4)

1865.
Pest.
I. díj
sorvetőgépekért

1871.
Nagy-Várad.
I. államdíj 200 ftos
sorvetőgépekért.

1866.
Bécs.
I. államdíj
sorvetőgépekért

Kühne Ede
gazdasági gépgyára

1863.
Hamburg.
Nagy
ezüstérem.

Moson-Magyarország
mint különlegességet
ajánlja
Garrett-féle
sorvető-gépeit.

1857.
Bécs.
agy
ezüstérem.

Ábrákkal ellátott magyar és német árjegyzékeivel bérmentve s ingyen szolgál.

1870.
Grac.
I. államdíj.

1871.
Znaim, Pettau, Mödling
I-ső osztályu érmek.

1866.
Bécs.
Gépgyűjtemény-
díj 40 arany.

A lyceumi nyomda
IGAZGATÓSAGA
 (Kolozsvártt.)

Ajánlja
 a
 legszebb
 kiállítási

Utinós
 és
 szép
 kiállítású

falragaszait.

hál meg hívok, tánczrendek és belépti-jegyek
 n y o m t a t á s á t .

Vidéki megrendelések utánvételrel gyorsan és pontosan teljesítenek.

(7) 1-1

Mag törökbúza.

A marosvásárhelyi országos gazdasági tárlaton éremmel kitüntetett

„Nápolyi“

nevezett törökbúzából, mely igen korán érő, leg-sulyosabb, Körtefáján nagyobb mennyiségbe van eladó mag-törökbúza.

Kis vékának ára 3 frt, utolsó posta Sz.-Régen.

Korondi János,
 gazdatiszt.

(5)

5-23

V I C T O R I A

biztosító társaság Kolozsvártt
 5.200,059 forint 54 kr. biztosítéki alappal
 biztosításokat fogad el:

- I. Tűzkárok ellen.
- II. Szállítmányi áruk — uton elkárosodása ellen.
- III. Jég-károk ellen — mindennemű terményekre.
- IV. Végre minden módozatokban,

az ember életére;

nevezetesen biztosít:

- a) halálesetben fizetendő tőkéket;
- b) a biztosítónak még életében fizetendő tőkéket;
- c) gyermekek számára nevelési, kiházasítási vagy férjhezmeneteli tőkéket;
- d) nyugdíj vagy életjáradéki öszszegeket;
- e) temetkezési költségeket;
- f) közvetíti az általa alakított túlélési csoportokat.

Életbiztosítási példák.

I Halálesetre biztosított 2000 forint tőke évenkénti díja a biztosító

20	—	30	—	40	—	50
éves korában kezdődőleg						
34 frt 60 kr.		45 frt 40 kr.		63 frt 40 kr.		95 frt 20 kr.

II. Kiházasítási 1000 forint tőkéért, mely a gyermeknek 20-ik évében fizettetik ki, évenkénti díjban esik, ha ha a kedvezményezett gyermek a belépéskor

2	—	4	—	6	—	8
é v e s						
34 frt 20 kr.		42 frt — kr.		51 frt 20 kr.		64 frt — kr.

III. Ha egy jelenleg 25 éves egyén 60 éves korától kezdődőleg évenkénti 1000 frt járadékot kíván magának biztosítani, fizet évenként 81 frtot o. ért.

IV. Hogy egy jelenleg 28 éves férj és 22 éves neje valamelyikök elhalálásakor a túl élő részére 2000 forint legyen biztosítva, fizetni kell díjban: 62 frt 60 krt évenként. Mindezen műveletelnél a biztosítók még az évi nyere-mény felében is részesülnek.

V. Hogy egy 38 éves egyén halála esetére 100 forint temetkezési költséget biztosítson, fizet:

évenként,	1/2 évenként,	1/4 évenként,	havonként
3 frt 15 kr.	1 frt 63 kr.	82 krajczárt.	28 krajczárt.

Egyéb módozatokra nézt s különben is mindenekben bővebb felvilágosítással szolgálnak a társasági felügyelők vidéki ügynökök és helyben

A VICTORIA biztosító társaság vezérügynöksége Kolozsvártt.
 (Főtér 278 sz. 1-ső emelet hátul.)